

የዜጎች

መብቶች

ቅፅ 1 ቁጥር 31 የካቲት 13 ቀን 2012 ዓ.ም

በኢ.ዜ.ማ ህዝብ ግንኙነት የሚዘጋጅ

ግብር እና ማህበራዊ ፍትሐዊነት

የምርጫ አስፈጻሚ ኮሚቴዎችን ከሚያከፋኑ አሰልጣኞች ሥልጠና ተሰጠ

የካቲት 13 ቀን 2012 ዓ.ም (የዜጎች መድረክ)

የኢትዮጵያ ዜጎች ለማኅበራዊ ፍትህ (ኢ.ዜ.ማ) እሁድ የካቲት 08 ቀን 2012 ዓ.ም በቅሎ ቤት በሚገኘው ጽሕፈት ቤት በሥልጠና ኮሚቴ አማካኝነት ለአሰልጣኞች ሥልጠና መስጠቱን የእጩዎች ምልመላ እና ድጋፍ አስተባባሪ ኮሚቴ አባል ኢዮብ መሳፍንት ለዜጎች መድረክ ገለጹ።

ሥልጠናው የተሰጠው በዞን ደረጃ ለወረዳዎች በሙሉ እንዲደርስ ተደርጎ መሆኑን የሚገልፁት ኢዮብ፣ ሠልጣኞች በአንድ ዞን ውስጥ ያሉ ወረዳዎችን በሙሉ በመሰብሰብ ሥልጠናውን እንዲሰጡ ታስቦ የተዘጋጀ መሆኑን አስረድተዋል። ኢ.ዜ.ማን ወክለው

በተወካዮች ምክር ቤትም ሆነ በክልል ምክር ቤት የሚወዳደሩ እጩዎችን ለመለየት የወጣ መስፈርት እንዳለ የሚያውቁት ኢዮብ፣ እነዚህ አስመራጮች እንዴት አድርገው ነው የወጣውን መስፈርት የሚተገብሩት የሚለውን ለማስረዳት እንዲያስችል ታስቦ የተዘጋጀ ሥልጠና መሆኑንም ጠቁመዋል።

ከሥልጠናው ምን ውጤት እናገኛለን ብላችሁ ትጠብቃላችሁ? በሚል ከዜጎች መድረክ ለተነሳው ጥያቄ የእጩዎች ምልመላ እና ድጋፍ አስተባባሪው ኮሚቴ አባል ሲመልሱ ኢ.ዜ.ማን ወክሎ ለመወዳደር የወጡት መስፈርቶች በጣም ትላልቅ የሚባሉ መሆናቸውን ጠቅሰው፣ ሥልጠናው ሁሉም

መስፈርቶች ወጥ በሆኑ መልኩ በሁሉም ቦታዎች ላይ እንዲሰራባቸው ያስችላል ብለው እንደሚጠብቁና በአስመራጮች በኩል የተሳሳተ አንዳች ነገር ቢኖርም እሱን የሚያጠራ ይሆናል ሲሉ ምላሽ ሰጥተዋል።

የአሰልጣኞች ሥልጠና የወሰዱት ሠልጣኞች ለምርጫ አስፈጻሚ ኮሚቴ አስመራጮች ሥልጠና የሚሰጡ መሆኑን ለማወቅ ተችሏል። የአሰልጣኞች ሥልጠና የወሰዱት አሰልጣኞች የካቲት 21 ቀን 2012 ዓ.ም እና የካቲት 22 ቀን 2012 ዓ.ም ለምርጫ ወረዳ አስመራጭ ኮሚቴ አባላት ሥልጠና የሚሰጡ መሆኑን የደረሰን መረጃ ያለክታል።

ምርጫ ወረዳ 28 ጠቅካካ ጉባኤውን አካሄዶ ሥራ አስፈጻሚዎቹን አንድ አዲስ አዋቀረ

የካቲት 13 ቀን 2012 ዓ.ም (የዜጎች መድረክ)

አድራሻ

ስልክ

+251118592950

ኢ.ሜይል

ethzema@gmail.com

ትዊተር

www.twitter.com/ethzema

ፌስቡክ

www.facebook.com/ethzema

የኢትዮጵያ ዜጎች ለማኅበራዊ ፍትህ (ኢ.ዜ.ማ) ምርጫ ወረዳ 28 የካቲት 08 ቀን 2012 ዓ.ም ጠቅላላ ጉባኤውን እና የአስመራጭ ኮሚቴ ምርጫን ማካሄዱን የምርጫ ወረዳ 28 ሕዝብ ግንኙነት ኃላፊ ሃሌሉያ ተፈሪ ለዜጎች መድረክ ገለጹ።

ምርጫ ወረዳ 28 ባካሄደው ጠቅላላ ጉባኤም በወረዳው ሥራ አስፈጻሚ ቦታዎች ላይ በጠቅላላ እንደ አዲስ ምርጫ መካሄዱን ኃላፊው ገልጸዋል። ከዚህ ቀደም በተካሄደው ጠቅላላ ጉባኤ ላይ እርስ በእርስ በደንብ የማይግባቡ ሰዎች ስለተመረጡ የወረዳው ስራ ውጤታማነት ላይ ችግር አሳይቶ ስለነበር ይህንን ችግር ቀርፎ ይበልጥ ውጤታማ ለመሆን እርስ በእርስ በደንብ የሚናበቡ ሰዎችን ወደ ወረዳው ሥራ አስፈጻሚነት ማምጣት አስፈላጊ ነው ተብሎ ስለታመነ ምርጫውን ማካሄድ እንዳስፈለገ ኃላፊው አስረድተዋል።

የወረዳው ጠቅላላ ጉባኤ ያካሄደው ምርጫም ዲሞክራሲያዊ እንደነበርና ተወዳድረው የተመረጡት ሰዎችም በአባላት ጥቆማና አስተያየት መሆኑን ሃሌሉያ ጠቁመዋል።

ከዚህ ቀደም በአንዳንድ ቦታዎች ላይ መያተኛ የሆኑ ሰዎች በወረዳ አመራርነት ተመድበው ስላልነበር ችግሮች ሲከሰቱ እንደነበርና እነዚህን ችግሮች ለመቅረፍ መያተኞችን ማምጣት አስፈላጊ እንደነበር የሚጠቅሱት ሃሌሉያ፣ ለምሳሌ ያህል በአሁኑ በአዲት ኮሚቴ እና በዲሲፕሊን እና ሕግ ተርጓሚ ኮሚቴ ውስጥ የተመረጡት ሰዎች የፋይናንስ እና የሕግ እውቀት ያላቸው ሰዎች ናቸው ብለዋል።

የምርጫ ወረዳው የሥራ አስፈጻሚ ምርጫውን ካጠናቀቀ በኋላም ሦስት የአስመራጭ ኮሚቴ አባላት ምርጫን አካሄዶ 5 አባላት ያሉት የአስመራጭ ኮሚቴ አዋቅሯል።

የኢትዮጵያ ዜጎች ለማኅበራዊ ፍትህ (ኢ.ዜ.ማ)

የካቲት 13 ቀን 2012 ዓ.ም አዲስ አበባ

ግብር እና ማኅበራዊ ፍትሐዊነት

አንደ ኢትዮጵያ ባሉና “ታዳጊ” ተብለው በሚጠሩ አገራት ግብር ዋና የገቢ ምንጭ አይደለም። ሙሉ በሙሉ ወጪያቸውን ከግብር እና ከውጪ ንግድ ሸፍነው ከዚያም አልፈው ከፍ ያለ ትርፍ ገንዘብ የሚተርፉባቸው አገራት “ያደጉ” ተብለው ይጠራሉ። በአንጻር አገራችን ዘመናዊ የሚባለው የአስተዳደር፣ የምጣኔ ሃብትና የፖለቲካ ሥርዓት ከተቀበለችበት ግዜ አንስቶ የራሷን ወጪ በአራሷ ምርትና ምርታማነት ገቢ ብቻ ሸፍና አታውቅም። እንደ ሌሎች ታዳጊ አገራት ሁሉ ኢትዮጵያም ተጨማሪ ወጪዋን ለመሸፈን እርዳታ እና ብድር ስትቀበል ኖራለች።

ለዚህ ሁኔታ በርካታ ምክንያቶች ቢኖሩም ዋናው ምክንያት አገራችን ቴክኖሎጂ ተቀባይ አገር መሆኗ ነው። ኢትዮጵያ የበርካታ ፈጠራዎች ባለቤት አገር ብትሆንም በተለይ ከ18ኛውና 19ኛው ክፍለ ዘመን ጀምሮ የአውሮፓ አገራት የደረሱበትን የቴክኖሎጂ እድገት ለመድረስ የሚያስችላት የአውቀትና ብረታ ብረት የመሳሰሉ የማዕድን ሃብት አቅም አልነበራትም። በአጠቃላይ ግሉባል ሳውዝ በመባል የሚታወቁትና በአብዛኛው በቅኝ ግዛትና በባርነት ሥርዓት ሲማቅቁ የነበሩ አገራትም ችግር ተመሳሳይ ነው። ስለዚህ ለአገራችን እድገት የሚያስፈልጉና እንደ መንገድ እና ኤሌክትሪክ ኃይል ካሉ መሰረታዊ ልማት አውታሮች ጀምሮ እስከ ኮምፕዩተርና ስልክ ድረስ ያሉ ቴክኖሎጂዎችና አሰራሮች በሙሉ ከውጭ የሚገቡ በመሆናቸው ከአገራችን ምርት በሚሰበሰብ ገቢ ሊሸፈን አይችልም።

አንድ መታረም ያለበትና የተለመደ የእይታ ችግር የግብር ገቢያችንን ወይም ግብር አለመክፈልን እንደ ድካሚያችን ምንጫችንና ለአገራችን ድካሚያችን ዋና ተጠያቂነት አድርጎ የማቅረብ ነው። የአገራችን የግብር ገቢ መጠን የድካሚያችን ምክንያት ሳይሆን የድካሚያችን አንዱ መገለጫ ነው፤ ምክንያቱም ግብር የሚሰበሰበው ከምርት ነው። ካልተመረተ ወይም ግልጋሎት ካልተሰጠ ገቢ የለም፤ ገቢ

ከሌለ ግብር አይሰበሰብም። ኢትዮጵያ አገር ከሆነችበት ግዜ አንስቶ ግብር ስትሰበሰብ ቆይታለች፤ ኖራለች። ግብር መሰብሰብና ግብር ማስገበር መቻል በየትኛውም አገር የመንግሥትነትና የአገርነት ሕልውናና ጥንካሬ መለኪያ ሆኖ ቆይቷል፤ አሁንም ነው። ከድካሚያችን ቀጥሎ በጣም መሰረታዊ (Basic) የሆነው የመንግሥት ሚና ጠንካራና ተዳማኒ የግብር ሥርዓት ዘርግቶ ከግብር ውጪ የሚንቀሳቀሰውን ኃይል ጉልበትና ቁጥር መቀነስ ነው። ይህ ሥርዓት በጣም ልልና ለማጭበርበር ቀላል ሆኖ የአገሪቱ ምርትና ምርታማነት እየጨመረ በአንጻር የግብር ገቢው የማይጨምር ከሆነ መታረም ያለበት የግብር ሥርዓቱ እንጂ ግብር ከፋዩ ሕዝብ አይደለም። ይህ ሳይሆን ከቀረ ግን ቤትን ክፍት አሳድሮ ሰውን ሌባ እንደማለት ነው የሚሆነው ነገር።

1) የግብር ሥርዓት ተዳማኒነት

ከላይ መግቢያችን ላይ የጠቀስነው የእይታ ችግር ውጤት አንዱ የግብርን ገቢ መጠን እንደ መንግሥት ግዴታ ሳይሆን እንደ መንግሥት ብሎም እንደ አንድ ፓርቲ ድል አድርጎ የማየት ነው። ዛሬ አንድ ኢትዮጵያዊ ግብር ከፋይ የሚከፍለው ግብር ምን ላይ እንደሚውልና የሚውልበትን ዓላማ አያውቅም፤ አልተሰማግበትም፤ አልተነገረውም እንዲሁም አይጠይቅም። የሚከፍለው ግብር ምን ላይ እንደሚውል የመጠየቅ ሰብዓዊ መብት እንዳለውም አያውቅም።

ግብርን ከማኅበራዊ ፍትሕ ጋር የሚያስተሳስረው የመጀመሪያው ነጥብም ይህ ነው። ግብር መክፈል መንግሥትና ሕዝብ የሚገናኙበት ቁልፍ የእምነት መስመር ነው። ግብር ማለት ግብር ከፋዩ ለሚያገኘውና የአንድ መንግሥት ዋና ተግባራት ለሆኑት የሕይወት፣ የንብረትና የአገር ደኅንነት፣ የአስተዳደር፣ የመሰረታዊ ልማትና የፍትሕ ሥርዓት ወጪ የሚያዋጣው ገንዘብ ነው። ግብር ከፋዩ ከነዚህ የመንግሥት ተግባራት በአንዱ እምነት ወይም የባለቤትነት ስሜቱን ሲያጣ በግብር ሥርዓቱ

ላይ ተስፋ ይቆርጣል። ከዚህ በኋላ የሚከፍለው ግብር በእምነት ሳይሆን በባሰ ቅጣት ፍራቻ ነው።

ባለፉት 28 ዓመታት በተዘረጋውና በሁሉም አቅጣጫ ኢፍትሐዊ የሆነ ሥርዓት ሳቢያ ዛሬ በሕዝባችን ላይ የሰፈነው የእምነት እጦት የግብር ሥርዓቱን ተዳማኒነት ፍጹም አሳጥቶታል። በምጣኔ ሃብት ባለሙያዎች እንደሚታወቀው በአንድ አገር ኢኮኖሚያዊ እንቅስቃሴ ውስጥ “እምነት” በገንዘብ የሚተመን ዋጋ አላት ። ከአንድ እስከ አስር በተቀመጠው የአገራት የእምነት መጠን መለኪያ ለምሳሌ አገራችንን ጨምሮ ሁሉም የአፍሪካ አገራት የሰፈነው የእምነት ደረጃ ከዜሮ እና አንድ የማያልፍ ነው። ይህ በእለት ተእለት ኑሯችን በገንዘብ ሲመነዘር ለምሳሌ አንድን እቃ ለመገብየት የበርካታ ሰዎችን ምክር በመጠየቅ፣ ቤት ለማከራየት የሰድስት ወርና ከዛም በላይ ቅድሚያ ክፍያና ተቀማጭ መጠየቅ፣ ለአቅራቢ የሚከፈልን ገንዘብ ያለ ምክንያት በማዘግየት፣ በቀጥታ የአራት ጉዳይ በአራት ከማስፈጸም ይልቅ በደላሎችና በጉዳይ ፈጻሚዎች መሰራትና በነሱ መበራከት፣ በተለይ ደግሞ የዚህ አሰራር ውጤት የሆነው ሙሰኝነት በመሰፋፋትና በመሳሰሉት በርካታ ሁኔታዎች ይገለጻል። እነዚህን የመሳሰሉ የእምነት ማጣት ውጤቶች ኢኮኖሚውን በአጠቃላይ በማጓጓዣና ዋጋ በማስወደድ ያሽመደምዳሉ። የኢኮኖሚው መሸመድ መድ ደግሞ በተራው የግብር ገቢውን መጠን ያሳንሳል።

ኢዜማ ይህንን እርስ በእርስ የተሳሰረ ውስብስብ የአሉታዊ ተጽዕኖ ሰንሰለት እስከወዲያኛው ለመሰበር አገራችን ወደ ዲሞክራሲ የምታደርገውን ጉዞ አጽንታ መቀጠል እንዳለባት ቢያምንም ጉዞውን ለማሳካትም ሆነ የአገራችንን የገንዘብና የሰው ኃይል አቅም ለማገናዘብ የሚረዱና በአጭር ግዜ ሊከናወኑ የሚችሉ ተግባራት ዝርዝር አስቀምጧል። በዚህ ረገድ የመጀመሪያው ተቀዳሚ ተግባራችን የሚሆነው ከፍተኛ የግብር ግልጽነት ደረጃ ማስረጽ ነው።

ሌሎች የአገራችን ተቋማት በበቂ ደረጃ ባልተጠናከሩበት ሁኔታም ቢሆን የግብር ግልጽነትን ማስፈን በመንግሥትና በህዝብ መካከል የተበጠሰውን የእምነት ግንኙነት ለማረቅና ለማያያዝ ከፍተኛ አስተዋጾ እንደሚኖረው እናምናለን። ይህንን የግብር ግልጽነት ለማስፈን ደግሞ ሰፊ የግብር መረጃ መረብ መዘርጋት በአፋጣኝ መስራት ያስፈልጋል። ስለዚህ እንደ ንግድ ፍቃድና ደረሰኝ ሁሉ በግብር ከፋዩና በግብር ተቀባዩ አካል ላይ ዓመታዊ የግብርን መጠን የማሳወቅ/ይፋ የማድረግ ሕጋዊ ግዴታ መጣል ያስፈልጋል። ይህ አሰራር በሁሉም ያደጉ አገራት ያለ ሲሆን በአገራችንም መንግሥታዊ ባልሆኑ ድርጅቶች (መያድ) ላይ ቢያንስ በሕግ ደረጃ ያለ ነው። እያንዳንዱ ግብር ከፋይ ምን ያህል እና ለየትኛው አካል እንደከፈለ ይፋ የማድረግ ግዴታ መጣል ከሚያስገኛቸው ጥቅሞች መካከል፡-

- * መንግሥት ያን ያህል ወጪ ሳያወጣ በአገሪቱ ውስጥ ያለውን የግብር ከፋይ ብዛትና እርከኖች (ከፍተኛ፣ መካከለኛ፣ አነስተኛ) የሚያሳይ መረጃ ማሰባሰብ ይችላል፤ ይህም የግብር ሥርዓቱን በሁለገባዊ መንገድ ለማሻሻል እጅግ አስፈላጊ የሆነውንና የዘገየውን አገራዊ ጥናት ለማካሄድ ግብዓት ይሆናል።
- * በአሁኑ ሰዓት በግለሰቦች ደረጃ የሚሰራውን የግምትና የልኬት ደረጃ የሚሰራውን አሰራር በማስቀረት ለሙሰኝነት ተጋላጭነቱን ይቀንሳል።
- * በግብር ከፋዩ አካባቢ ባለው ማኅበረሰብና ባለሙያዎች ወይም ተመሳሳይ ልምድ ባላቸው ሰዎች የግብር ከፋዩን ተቀባይነት ይጨምራል።
- * በተለይም ደግሞ በተመሳሳይ ዘርፍ በተሰማሩ ግብር ከፋዮች መካከል የውድድርና የመመዘን በር በመክፈት በአሁኑ ጊዜ በመንግሥት አካል ውስን አቅም ብቻ የሚሰራውንና ለበርካታ ችግሮች ተጋላጭ የሆነውን የግብር ከፍያ ግምትና አዲት ሥራና ወጪ ይቀንሳል።

የግብር ከፍያ መጠንን ይፋ የማድረግ ስራ የሚከናወነው በአንድ ቀን ስብሰባና የሚደገፉ ሸፋን ሳይሆን እንደ ንግድ ፍቃድ ሁሉ ዓመቱን ሙሉ ሕዝብ ሊያይና ሊገመግም በሚችልባቸው የድረ ገጽና ተመሳሳይ የማሳወቂያ መንገዶችን

በመጠቀም ነው። (ተያያዥና የማይናቅ አስተዋጾ ለወጣቶች የሚፈጥረው የስራ እድል ነው።) ይህ ሕግ የሚመለከተው የግሉን ሴክተር ቢሆንም ግብር ሰብሳቢው በተመሳሳይ ሁኔታ በድረ ገጹ ላይ ከእያንዳንዱ የግል ንግድ ተቋማት የተሰበሰበውን ግብር የማሳወቅ ግዴታ ይኖርበታል። የግብር ከፍያ ደረሰኝ በአንድ የመንግሥት ሰራተኛ ማኅደር ውስጥ ቆልፎ የማስቀመጥ አሰራር መቅረት አለበት።

2) የግብር ሥርዓቱ ራዕይ

በመግቢያችን እንደጠቀስነው ታዳጊ አገራት ወጪያቸውን በግብር ገቢ መሸፈን ባይችሉም የእድገታቸውን አቅጣጫ

“ መንግሥት የግል ዘርፉን እንደ ልማት አጋር ሳይሆን እንደ ገንዘብ ምንጭ ብሎም እንደ ጠላት የሚያሳይ የግብር ሥርዓት ነው ማለት ነው። ይህንን ለመከላከል የግብር ሥርዓትን የሚደነግጉ ሕጎች፣ ደንቦች፣ መመሪያዎችና አሰራሮች ቢያንስ ከአንድ መንግሥት የምርጫ እድሜ በላይ የሚጸኑ፣ በቀላሉና በአንድ ላይ ለሁሉም ሊዳረሱ በሚችሉበት ቋንቋና ስፍራ (ድረ ገጽ) የሚቀመጡ፣ ሲሻሻሉም ሆነ ሲሻሩ ሰፊ ውይይት የሚደረግባቸውና በአንድም ሆነ በሁለት የመንግሥት አካል ፈቃድ ብቻ የማይቀያየሩ መሆን አለባቸው። ”

እና አጠቃላይ የአገራቸውን ራዕይ በግብር ሥርዓታቸው ማንጸባረቅና መምራት ይችላሉ። ይህም ሁለተኛ ግብር እና ማኅበራዊ ፍትህ ተያያዥ የሚሆኑበት ሁለተኛው ነጥብ ነው።

የእምነት ግብይት ለመሆኑ አንዱ ማሳያ ነው። ለምሳሌ ግብር ያለ አሳማኝ ምክንያት ወይም ያለ ምንም ትንበያ (predictability) የሚዋዥቅ ከሆነ (ከዓመት ዓመት የሚጨምር) የግብር ሥርዓቱ ዓላማ በተገኘው ወቅታዊ አጋጣሚ መንግሥት ገቢውን ለማሳደግ ብቻ የሚጠቀምበት ነው ማለት ነው። በሌላ አገላለጽ መንግሥት የግል ዘርፉን እንደ ልማት አጋር ሳይሆን እንደ ገንዘብ ምንጭ ብሎም እንደ ጠላት የሚያሳይ የግብር ሥርዓት ነው ማለት ነው። ይህንን ለመከላከል የግብር ሥርዓትን የሚደነግጉ ሕጎች፣ ደንቦች፣ መመሪያዎችና አሰራሮች ቢያንስ ከአንድ መንግሥት የምርጫ እድሜ በላይ የሚጸኑ፣ በቀላሉና በአንድ ላይ ለሁሉም ሊዳረሱ በሚችሉበት ቋንቋና ስፍራ

(ድረ ገጽ) የሚቀመጡ፣ ሲሻሻሉም ሆነ ሲሻሩ ሰፊ ውይይት የሚደረግባቸውና በአንድም ሆነ በሁለት የመንግሥት አካል ፈቃድ ብቻ የማይቀያየሩ መሆን አለባቸው።

ግልጽና የኢኮኖሚ አቅጣጫ ሥርዓት መቀየስ የሚችል የግብር ሥርዓት ዓላማ ግብር በከፋዩና በተቀባዩ መካከል የሚደረግ

ተጨማሪ ምሳሌ ለመጥቀስ ያህል በአገራችን የመሰረታዊ ልማት አውታሮች የሚባሉት የትራንስፖርት፣ የመኖሪያ ቤት፣

የመንገድ፣ የኤሌክትሪክ፣ የውሃ፣ የጤና እና የትምህርት አቅርቦቶች በሙሉ እጥረት ያለባት አገር ነች። እነዚህን መሰረታዊ ልማቶች በመንግሥት አቅም ብቻ በአሁኑ ጊዜ በአገራችን እንደሚኖር በሚገመተው 107 ሚሊዮን ሕዝብ ማዳረስ አልተቻለም። ስለዚህ የግል ዘርፉ ወይም ነጋዴው በእነዚህ ዘርፎች እንዲሰማራ መሰረታት አለበት። በእነዚህ ለሁሉም መዳረስ ባልቻሉ ዘርፎች የሚሰማራውን መካከለኛም ሆነ ከፍተኛ ባለሀብት በከፍተኛ ግብር ማራቅ ወይም ማስበርገግ የአገራችንን ግብር ሥርዓት ዓላማ አጠያያቂ ያደርገዋል።

እንዲሁም የአንድ አገር ኢኮኖሚያዊም ሆነ ማኅበራዊ ራዕይ አገር በቀል ቴክኖሎጂና ክህሎቶችን ማዳበር፣ ወደ እውቀት መር ሥርዓትና አስተዳደር መሸጋገር፣ ጤነኛ እና

እያሉ ማብጠልጠል አያስኬድም። በጤናውም ዘርፍ እንዲሁ የጤና አቅርቦትን በሚያስፋፉ ባለሀብቶች ላይ በቦታ፣ በአቅርቦት አይነትና ብዛት ላይ የተመሰረተ የግብር ማባባያና ማበረታቻ ሊያስቀምጥ ይችላል።

በሌላው ዓለም ግብር ዋናው የምርጫ ወቅት ቅስቀሳና ውይይት ነጥብ የሚሆነው ግብር ከአገር ራዕይና አካሄድ ጋር በጥብቅ የተሳሰረ ስለሆነ ነው። የግራ እና የቀኝ ክንፍ ፖለቲካ ወይም የማዕከል ፖለቲካ አራማጆች እየተባለ የአንድ ፓርቲ ፖለቲካ አካሄድ ከሚገመገምባቸው መንገዶች አንዱም ፓርቲው በአገሩ ግብር ሥርዓት ላይ የሚኖረው እይታ ነው። በአገራችን ግን በሕገ መንግሥቱ ከተደነገጉ ግብርን ከሚመለከቱ አንቀጾች ባሻገር በአገራችን የተዘረጋውን የግብር

ነው። የግብር ሕግጋትን የተመለከቱ መረጃዎች ግልጽነትና ተደራሽነት ከግብር ክፍያ መረጃ እኩል በፍጥነት መተግበር ያለበት ሥራ ነው። በቅድሚያ ግብርን መደንገግ የአንድ ፓርቲ፣ የአንድ አስፈጻሚና ሕግ አውጪ አካል ብቻ ሥልጣን የሚያደርገውን አሰራር በማሻሻል ተጨማሪ ባለድርሻ አካላት በሂደቱ ውስጥ በሙሉ እንዲሳተፉ የሚያስችላቸውን አሰራር በዘላቂ ሕግ ያስቀምጣል። በረጅም ጊዜ እቅድም ይህ አሳታፊ አሰራር ሕገ መንግሥታዊ ሽፋን እንዲያገኝም የተቻለውን ጥረት ያደርጋል።

3) የግብር ሥርዓት ርቀት

የአንድን አገር የግብር ሥርዓት ለመፈተሽ በዝርዝርም ሆነ በርዕዮተ ዓለም/ ፍልስፍና ብዙ መስፈርቶች ቢኖሩም ለዚህ

የአንድ አገር ኢኮኖሚያዊም ሆነ ማኅበራዊ ራዕይ አገር በቀል ቴክኖሎጂና ክህሎቶችን ማዳበር፣ ወደ እውቀት መር ሥርዓትና አስተዳደር መሸጋገር፣ ጤነኛ እና በፖለቲካውም ሆነ በማኅበራዊ ኑሮው ላይ አዎንታዊ ተጽዕኖ ያለው ማኅበራዊ መፍጠር፣ ለኢኮኖሚው ሽክም ሳይሆን እንደውም በኢኮኖሚው ላይ እድገት የሚያመጣ ወጣት ማኅበራዊ ሊሆን ይችላል።

በፖለቲካውም ሆነ በማኅበራዊ ኑሮው ላይ አዎንታዊ ተጽዕኖ ያለው ማኅበራዊ መፍጠር፣ ለኢኮኖሚው ሽክም ሳይሆን እንደውም በኢኮኖሚው ላይ እድገት የሚያመጣ ወጣት ማኅበራዊ ሊሆን ይችላል። ስለዚህ ይህንን ለማድረግ የሚያስችለውንና የግብር ክፍያ ሽክምን ራዕዩን በሚያንጸባርቅ የግብር ሥርዓት ዓላማ ይቀርጻል። ለምሳሌ እውቀት አመንጨ የሚባሉትን የከፍተኛ ተቋማት፣ የምርምር ማዕከላትን፣ አንደኛና ሁለተኛ ደረጃ ት/ቤቶችን፣ የምክር አገልግሎት፣ ከወረቀትና መጽሐፍ እስከ ኮምፕዩተር ያሉ የት/ትና የእውቀት መሳሪያዎችን ሕትመትና የሚድያ አገልግሎት ሰጪዎች ላይ ያለውን የግብር ሽክም በመቀነስ በአንጻሩ በከፍተኛ ትምህርት በማይጠይቁ የሰው ኃይል በሚጠቀሙ እንደ መኪና መገጣጠሚያ፣ ልብስና የመሳሰሉት ፋብሪካዎች ላይ ከፍ ያለ ግብር ሊጥል ይችላል። የተዛባ የግብር ሥርዓት አስቀምጦ በንባብ ልምድና በእውቀት የጫጫ ትውልድ

ሥርዓት ለመረዳት የሚያስችል መረጃ ማግኘት እንኳን ለሕዝብ ለግብር ባለሞያውም አዳጋች ነው። ሌላው ቀርቶ የአገራችንን ግብር ሕግጋትና ደንቦች እንዲሁም በየጊዜው የተጠጋገኑበትን ማሻሻያዎች በአንድ ጥራዝ ማግኘት አይቻልም። ስለዚህ ግብር ከፋዩ ለመክፈል በሚሄድበት ወቅት በአንድ ቀን አዳር በአንድ ሰው ፊርማ እንዲከፍል የሚገደደው አዲስ የግብር አይነት ወይም መጠን ሲያጋጥመው ማግኘት በጣም የተለመደ ነው። በዚህ ጭፍን አሰራር ምክንያት የሚጠቀሙ የመንግሥትና የግል ሙሰኞች በርካታ የሕዝብ ገንዘብ አባክነዋል።

ኢዜማ የአገራችን የግብር ሥርዓት ዓላማ የኢኮኖሚያችንን የውስብስብነትና የምርታማነት ደረጃ ያገናዘበ፣ የሕዝቡን የኑሮ ደረጃ ከግምት ውስጥ ያስገባና አገራችን ከሌሎች ምንጮች የምታገኘውን ገቢ ታሳቢ ያደረገ መሆን አለበት ብሎ ያምናል። ስለዚህ አሁንም ኢዜማ ደግሞ የሚመክረውና የሚያምንበት ቀዳሚ ተግባር የግብር ግልጽነት

ጽሑፍ ሲባል በሁለት መመርመሪያ ነጥቦች እናጠቃልላቸዋለን። ሚዛናዊነት የመጀመሪያው ሲሆን ይህም የግብር መክፈል ሽክምን አጋዳይነት ወይም መመጣጠንን ይመለከታል። ግብር አንዱ የከፋዩን አካል ኃይቶ ሌላውን ከጠቀመ የተዛባና አገራዊ ቀውስ የሚያስከትል ይሆናል። ሕዝባዊነት ደግሞ የግብር ሥርዓቱ የቆመው ለአገሩ ዜጋ መሆን አለመሆኑንና የብዙኃኑን ክፍል የኑሮ ደረጃ የሚያሻሽል እንጂ የሚያባብስ አለመሆኑን ይፈትሻል።

ሀ) ሚዛናዊነት

ከላይ በክፍል አንድና ሁለት ከዘረዘርናቸው ጉዳዮች በተጨማሪ ግብርን ከማኅበራዊ ፍትሕ ጋር የሚያዛምደው ሰስተኛው ነጥብ ከላይ በመጠኑ ያነሳነው የግብር ሽክም ወይም ሚዛን ጉዳይ ነው። ከመንግሥት ስራተኛው ውጪ ያለው ግብር ከፋይ የግል ዘርፉ ነው። የግል ዘርፉ የሚባለው ደግሞ በምርትና በአገልግሎት ሰጪነት የተሰማራው ነጋዴ ወይም ባለሀብት በሙሉ ነው። ይህ

የግል ዘርፍ የውጪውንም የአገር ውስጡንም ከመንግሥት ድጋፍ የሚያገኘውንም የማይገኘውንም፣ አነስተኛውንም በጣም ከፍተኛውንም ያካትታል። መንግሥት እራሱ የሚሳተፍባቸውን እንደ አየር ትራንስፖርት፣ ኤሌክትሪክ፣ ቴሌኮሙኒኬሽን እና ውሃ አቅርቦት ያሉ ዘርፎችንም ያካትታል።

ከዚህ ቀደም ኢኬማ በተደጋጋሚ እንዳሳወቀው አሁን አገራችን ባለችበት የምጣኔ ሃብት አነስተኛ ደረጃና የመሰረታዊ ልማት አገልግሎቶች ዝቅተኛ አቅርቦት ደረጃ ሙሉ በሙሉ ልቅ የሆነ ኢኮኖሚ ፍልስፍናም ሆነ አሰራር መከተል አንችልም። የብዙኃኑ ኑሮ ከእጅ ወደ አፍ በሆነበትና በኑሮ ውድነት በሚመረጠበት በአሁኑ ሰዓት ልቅ ኢኮኖሚ መከተል የመሰረታዊ ልማት አቅርቦቶች ላይ የሚያደርሰውን የዋጋ ጭማሪና ሌሎች አሉታዊ ተፅዕኖዎች መቋቋም አይችልም። የመንግሥትን ሚና ከመሰረታዊ ልማት አቅርቦቶች ከሚገባው በላይና ያለ በቂ ጥናት መቀነስ አገራችንን ዛሬ ሞዛምቢክ፣ ማሶቪያ እና ዚምባቄ የሚሞክሩበትን አስደንጋጭና በጊኛው ክፍለ ዘመን ሊታሰብ በማይችል የጋርዮቭ ዘመን መቀመጫ ከማውረድ በስተቀር ሌላ አስተዋጾ አይኖረውም።

እርግጥ ባለፉት 28 ዓመታት የተከተለው የተዛባ የልማታዊ መንግሥት” አረዳድና ሥርዓት መንግሥትን ብሎም በሥልጣን የቆየውን ፓርቲ እስከ እንጀራ ችርቻሮ ድረስ በየዘርፉ እንዲሰማራ እና በግል ዘርፉ ላይ ኢፍትሐዊ ውድድር፣ የገንዘብና የውጭ ምንዛሪ ሽምጃ በተለይም የግብር ሽክም መዛባት አስከትሏል። ስለዚህ የግብር ሥርዓትን ከማሻሻልና ፍትሐዊ ከማድረግ ጎን ለጎን መንግሥት በንግድ ሥርዓቱ ላይ ያለው ሚና ጉዳይ መነሳቱ አይቀርም። ሁለቱንም ጉዳዮች በአንድነትና በእኩልነት/በሁለገባዊ መንገድ ለመገምገም ለማስቻል አሁን ያለውን ከፍተኛ የመረጃ እና የጥናት ክፍተት መድፈን፣ አገራዊ እና እውቀት መር ተሳትፎ ማድረግ እንደሚያስፈልግ ግልጽ ነው።

ይሁንና ለጊዜው ባለው የመረጃ እና የጥናት ደረጃ እንኳን የአገራችንን የግብር ሥርዓት በተመለከተ በሰፊው የሚታወቁና የምንኖራቸው የተወሰኑ በእውነታ የተደገፉ ትዝብቶችን ማንሳት ይቻላል።

♦ አገራችን ፌዴራላዊ አስተዳደር

በመከተሏ የተነሳ ታገኛዋለች ተብሎ ይጠበቅ ከነበረው ጠቀሜታ አንዱ በክልሎች መካከል ፍትሐዊ የግብርና የሃብት ስብጥር ይኖራል የሚል ነበር። ለሆንም ከ25 ዓመታት በኋላ አሁንም የአገሪቱ ከፍተኛ ግብር ከፋይ ዋና ከተማዋ አዲስ አበባ ነች። ከፍተኛ ግብር ሰብሳቢው የመንግሥት አካልም ፌዴራል መንግሥቱ ነው።

♦ ልማታዊ መንግሥት የተባለው አሰራር የግል ሴክተሩ አቅም እስኪጎለብት ድረስ የሚቆይና የግል ሴክተሩ የገንዘብ አቅም ሊሸፍናቸው በማይችላቸው ዘርፎች የመንግሥት አካላትን የሚያስማራ እንደሆነ ቢነገርም አሁንም ከፍተኛው የግብር ከፋይ የግል ዘርፉ ነው።

♦ ከግል ዘርፉም ከፍተኛው የግብር ከፋይ ዘርፍ እንደ ሆኖ፣ ባርና ካፌ፣ ባንክና ፋይናንስ እና የመሳሰሉትን የሚያካትተው የአገልግሎት ዘርፉ ነው። (በ2010 ዓም የገቢዎች ባለሥልጣን መረጃ መሰረት 60% የሚደርስ) አምራች ወይም እሴት ጨማሪው (ግብርና እና ኢንዱስትሪ) ዘርፍ አይደለም።

♦ ከፍተኛ ግብር ከፋይ ይሆናሉ ተብለው ሲጠበቁ የነበሩትና ከ90% በላይ በውጭ ኢንቨስትር እጅ ላሉ የንግድ ዘርፎች ከተሰጣቸው የማበረታቻ ጥቅማ ጥቅም ተለጣጭነት የተነሳ የሚከፍሉት ግብር አሁንም አነስተኛ ብሎም ወደ ዜሮ የሚጠጋ ነው።

♦ በአንጻሩ አዳዲስ የግብር አይነቶች እንደ ተጨማሪ እሴት ታክስ (ቫት) ወይም የግብር ጭማሪዎች (የገቢ ግብር/ ኢንካም ታክስ ወደ 30% ማደግ) በአሰራርና በአቀራረጽ መዛባት የሕዝቡ ኑሮ እና ኢኮኖሚው ላይ ከፍተኛ አሉታዊ ተጽዕኖ አስከትለዋል። (ለምሳሌ የደምዘ ሰራተኛውም፣ ሀኪሙም፣ የቢራ ፋብሪካ ባለቤቱም፣ የምክር አገልግሎት ሰጪው ወይም ኮንሳልታንቱም እኩል 30% የገቢ ግብር የሚከፍሉበት አሰራር መሰረታዊ ኢፍትሐዊነት፣ ቫት አገር በቀል በሆኑና የቅንጦት ባልሆኑ ምርቶች ላይ አይውልም ቢባልም በግብር ሰብሳቢ ደካማ አሰራር ምክንያት ድንገት ያስከተለው የኑሮ መወደድ እስካሁን አለመታረሙ ወዘተ)

♦ በከፍተኛ ግብር ከፋይ በሆኑት አካባቢዎች እንኳን የመሰረታዊ ልማት አቅርቦቱ መቀነስና ከዓመት ዓመት የኑሮ

ውድነትና የሕዝብ ቁጥር እየጨመረ በአንጻሩ የአገራችን ምርቶች በአይነትም ሆነ በብዛት ከፍተኛ የሚባል ለውጥ ሳያሳዩ በየዓመቱ መንግሥት ሰበሰብኩት የሚለው የግብር መጠን መጨመር ለመቀበል ያዳግታል። አልያም ተሰበሰበ ተብሎ የሚነገረው የግብር መጠን እውነት ከሆነ በተመሳሳይ የግብር ከፋይ ላይ ከዓመት ዓመት የግብር ጭማሪ መደረጉን የሚያሳይ ነው የሚሆነው።

ለ) ሕዝባዊነት

ለእነዚህና በርካታ እዚህ መዘርዘር ለማንችላቸው ሁኔታዎች ያበቃን ዋናው ምክንያት ሕዝብንና አገርን የሚቀርጽ ሳይሆን የጥቂቶችን የግል ጥቅም የሚያመቻች የግብር ሥርዓት ነው። የአገራችን ኢኮኖሚ እድገት የሚመጣው በመንግሥት እና በውጪ ኃይሎች አማካኝነት እንጂ በአገር በቀል የግል ዘርፉ ኃይል አይደለም የሚል ፍጹም የተሳሳተ አመለካከት አገር በቀሉን የግል ዘርፍ ወደ ሁለተኛ ደረጃ ዜጋነት ለዳረገ ከፍተኛ የግብር እና ተያያዥ ማበረታቻዎች መድሎ/አድሎ (Discrimination) አምጥቷል።

ከግብርና መር ወደ ኢንዱስትሪ መር ኢኮኖሚያዊ እድገት የተደረገውና በጥናት ያልተደገፈ ቀኝ አዙር ለውጥና የተከተለው የግብርና “ማበረታቻ” በግብርና የሚተዳደረውን ብዙኃኑን ወደ ተሻለ ኑሮ ደረጃ ብድግ ከማድረግ ይልቅ መሬታቸውን፣ ላባቸውንና፣ ልጆቻቸውን ለጥቂት ባለሀብቶች ወደ ባርነት ለሚጠጋ ኑሮ ዳርጓል። የአገራችንን ኢኮኖሚ ኤክስትራክቲቭ (extractive) ምን መጣጭ” ወይም እንደ ማዕድን ቁፋሮ ሁሉ ከብዙኃኑ ነጥቆ ወደ ጥቂቶች እጅ የሚጠቀልል ኢኮኖሚ ነው ከሚባልባቸው አንዱ ምክንያት ይህ ነው። (ሌሎቹ ምክንያቶች ለምሳሌ የመሬት ፖሊሲው፣ የመኖሪያ ቤት ፖሊሲው የጤና እና የትምህርት ፖሊሲው ናቸው) በተሳሳተ እይታ በ”ማኑፋክቸሪንግ”ና በኢንዱስትሪ ላይ የተንጠላጠለ የእድገት ተስፋ በበኩሉ ባስከተለው የኢምፖርት ዲፕንደንሲ አገር በቀል አምራቾች ከደረሰባቸው ጉዳት በተጨማሪ እነሱን በርካታ ማበረታቻዎች ከተሰጣቸው የመንግሥት እና የውጭ ንግዶች እኩል የሚቀጣ የግብር ሥርዓት በርካታውን አምራች ከአምራችነት ወደ አገልግሎት ሴክተሩ ያባረረ ብሎም ከንግድ ውጪ ያደረገ ሥርዓት

ነው።

በተለይ ደግሞ የመንግሥት የግብር ሥርዓት አስፈጻሚ አካላት የሰው፣ የገንዘብና የቴክኖሎጂ አቅም ሳይገለብት ወደ አገር ውስጥ እንዲገቡ የተፈቀደላቸው የኢንቨስትመንት አይነቶች እና ብዛት የገንዘብና የሰው ኃይል አቅም ውስብስብነት አገራችን የሚገባትን የግብር መጠን በሕገ ወጥ መንገድ እንድታጣ አድርጓታል። (ለምሳሌ ባለፉት 10 ዓመታት ብቻ 32 ቢልዮን ዶላር እንዳጣን ጥናቶች ያመለክታሉ። ይህ ቁጥር የግምት ውጤት ከመሆኑም ባሻገር በሙሉ የገንዘብ ምንዛዜ ገበያ የሚወጣውንም ገንዘብ የሚያካትት ነው። ስለዚህ በግብር ማምለጥ/ሸወዳ የሚወጣውን ገንዘብ ለማጥናት ከላይ የመከርነውን የግብር መረጃ መረብ በመዘርጋት የከፍተኛ ግብር ከፋዩን ቁጥር ከሌላው እንዲሁም በውጭ አገር የተያዙትን የንግድ ዘርፎች ከአገር ውስጠቶ መጀመሪያ በቅጡ መለየት ያስፈልጋል።)

በአሁኑ ጊዜ አገራችንን ጨምሮ በርካታ የአፍሪካ አገራት ዋነኛ ችግር የመልቲናሽናሎች ከፍተኛና ረቂቅ የፋይናንስ አሰራሮችን ባለመረዳት የተነሳ የሚመጣ የግብር ሸወዳ ነው። እነዚህ ድርጅቶች ከሚጠቀሙባቸው አሰራሮች አንዱ ስምምነት ሸመታ ወይም (treaty shopping) ይባላል። ይህም ማለት ድርጅቶቹ አገራችን ከተለያዩ የውጭ አገራት ጋር የተፈራረረ መቻቸውን ገንዘብ/ግብር ነክ ስምምነቶች በአትኩሮት በማጥናት አገራችን የጣለቻቸውን እያንዳንዳቸውን የግብር አይነቶች ለማምለጥ የሚያስችላቸውን የሕግ ክፍተቶች በሙሉ መጠቀም ማለት ነው። ለምሳሌ የገቢ ግብርን እንዲያስከፍላቸው የሚያስገድዳቸውን ሕግን በማበረታቻ በመሻር ለ10 ዓመታት የሚቆይ የግብር እረፍት (Tax Holiday) ካለ ድርጅቱ 10 ዓመት ሲሞላው ኪሳራ አስመዘግቦ መልሰው በአዲስ ስም እንደ አዲስ ኢንቨስትመንት ያስመዘግቡታል። ወይም ደግሞ የገቢ ግብርን ለመቀነስ ወጪያቸውን በተጋነነ መልኩ ለመጨመር የሚያስችላቸውንና በአስፈጻሚው አካል አቅም ውስንነት ከትትል ሊደረግባቸው በማይቻልባቸው አገራት ወጪ እንደተደረገ አድርጎ ያስመዘግባሉ። ለምሳሌ አንድ ቢራ ፋብሪካ ለበጀት ከትትል ሥርዓት ከትትል የሚረዳ ሰፍትዌርና ማኔጅመንት ሆላንድ ውስጥ እንደዚህ ለሚባል ድርጅት በየዓመቱ 3 ሚልዮን ዩሮ እከፍላለሁ፣ ከፍያው ገቢ የተደረገውም በሞሪሸየስ ነው ቢል ምንም

እንኳን ተዓማኒ ባይመስልም የወጪውን እውነትነት የሚረጋገጥበት ሕግም ሆነ አሰራር አልተቀመጠም።

በተመሳሳይ የግብር ሥርዓቱና ሰብሳቢው አቅም ውስንነቱ እንደ ድለላ፣ ጉዳይ ፈጻሚነት፣ አየር በአየር ንግድና እና ጥቁር የምንዛሬ ገበያ በግብር ሥርዓቱ ያልተካተቱ ወይም የክርሰ ምድር የንግድ እንቅስቃሴ (underground economy) ተብለው የሚጠሩ የኢኮኖሚ ዘርፍ አይነቶች እንዲስፋፉ አድርጓል። (በዚህ መንገድ አገራችን የምታጣው ገቢ ከአገር ውስጥ ባይወጣም እንኳን በአገር ውስጥ የሚንቀሳቀሰውን የገንዘብ ግብይት በማዛባትና የካሽ ግባዓቱን በመጨመር ለዋጋ ግሽበት፣ እንደ መሳሪያና የሰው ዝውውር ላሉ ተያያዥ ሕገ ወጥ ንግዶች ያጋልጣሉ)

ማጠቃለያ፡-

እነዚህና ሌሎች በርካታ በአለት ተአለት ኑሯችን በተጨማሪም የሚታዩ ምልክቶች ተደማምረው ነው የአገራችን የግብር ሥርዓት ለአገሩ ዜጋ የማያዳላ እና የብዙኃኑን ሃብት የሚቀም/በድኃው ብዙኃን ጫንቃ ላይ የቆመ ነው ለማለት የሚያስደፍረን። ይህ ሚዛኑ ያጋደለ የግብር ሥርዓት አገራችን ስትከተለው የቆየችውን የተዛባ የኢኮኖሚ ፖሊሲና ዲሞክራሲያዊ ያልሆነ የፖለቲካ ሥርዓት ውጤት ነው። ኢፍትሐዊ የግብር ሥርዓት የሚያመጣው የኢንቨስትመንት አይነት ብዙኃኑን ከማደሃየትም ባሻገር ለሰራተኞች ሰብዓዊ መብት ጥሰት፣ ለተፈጥሮ ሃብት መመናመን፣ ለኢፍትሐዊ የመሬት ቅርምት እንዲሁም ለመኖሪያቤትና ለሌሎች መሰረታዊ ልማት አቅርቦቶች እጥረት መባባስ ምክንያት ነው።

በአጭሩ በዚህ አሰራርና ባልተጠናከረ የግብር ሰብሳቢ ኃይል የእውቀት፣ የክህሎትና የቴክኖሎጂ አቅም ላይ የሚደረግ ማንኛውም የንግድ፣ ኢንቨስትመንትና የኢኮኖሚ ፖሊሲ ማሻሻያ አልፎ ተርፎም በመንግሥት የተያዙ የመሰረታዊ ልማት አውታሮችን ያለበቂ ሁለገብ ጥናት፣ ያለ አሳታፊ ውይይት በፍጥነት ማሻሻል ሕዝባችንን ለተጨማሪ ችግር ይዳርገዋል። የግብር ሥርዓቱ ያሉትንም ኢንቨስተሮች በአግባቡ መቆጣጠር እና ተገቢውን ገቢ ማስገኘት አላስቻለም። ከዓመት ዓመት ለግብር

ከፋዩ በስቆቃ ለሰብሳቢው በዛቻ እና በታላቅ ድል አድራጊነት መሰብሰቡ የሚነገረው ግብር የሚሰበሰቡና የግብር ሥርዓቱ የመሰብሰብ አቅም የሚፈቅደው/የተቀረጸው አሁንም ለአገር ውስጡ ግብር ከፋይ ነው።

ኢ.ዜ.ማ በዚህ ረገድ የሚደረጉ ማሻሻያዎችን ይከታተላል፣ በባለሞያ ያስጠናል። አገራችን በአሁኑ ወቅት የምትሰበሰባቸው የግብር አይነቶች፣ መጠን እና በተለያዩ የአገራችን እና የመንግሥት አካላት መካከል ያለውን የግብር ክፍፍል ፍትሐዊነት በተመለከተ በወደፊት የዘርዘር ፖሊሲ አቅጣጫዎች የሚቀመጡ ይሆናሉ። ለምሳሌ የገቢ ግብር በጅምላ ለሁሉም አንድ መጠን (Fixed Amount) የመሆኑ፣ ክልሎች መሰብሰብ የሚችሉት የግብር ጣራ መጠን መሻሻል ማስፈለጉ፣ ከዚህ ጋር ተያይዞ በፌዴራሉና በክልል መንግሥታት መካከል ያለው የሃብት ክፍፍል ሥርዓት መሻሻል ማስፈለጉ፣ አገራችን የተፈራረመችቸውን ገንዘብ ነክ ስምምነቶች ከኢንቨስትመንት እና ከንግድ ሕግጋት አንጻር መፈተሽ ማስፈለጉ፣ ለውጭ ኢንቨስተሮችና ባለሃብቶች የሚሰጡ ጥቅም ጥቅሞች ከግብር ሥርዓቱ ጋር ተጣጥመው መሄድ እንዳለባቸው እንዲሁም የገቢ ግብር መጠን ወለል (Non Taxable Income) አሁን ካለው ከፍ ማድረግ እንዳለበት እንዲሁም እንደ ድለላና የገንዘብ ግብይቶች ያሉ አዳዲስ የንግድ ዘርፎችን በግብር ሥርዓቱ ውስጥ መካተት እንዳለባቸው እናምናለን።

ይሁንና ዝርዝር ጉዳዮች ውስጥ እና ለብዙኃኑ የማይጠቅም የግብር ርዕዮተ ዓለም ክርክር ከመግባት ይልቅ ሕዝባችን በቀላሉ ተረድቶ በዕለት ተዕለት ሕይወቱ ውስጥ በተጨማሪም የሚያያቸውን ምሳሌዎች በማንሳት ለአገራችን የግብር ሥርዓት የጋራ ራዕይ ማበጀት ይቀድማል ባይ ነን። የጋራ የግብር ሥርዓት ራዕይ ስንል ዜግነትን ማዕከል በማድረግ የአገራችንን የግል ዘርፍ የሚያበረታታ ማለታችን ነው። አገራዊ የግብር ሥርዓት ስንል የሕዝቡን ተጨማሪ ኢኮኖሚያዊ እንቅስቃሴ የሚያንጸባርቅ ማለታችን ነው። ብዙኃን የሚሰማሙበት የግብር ሥርዓት ዓላማ ስንል ለአገራችን የምንመኘውን መልካም ማህበረሰብ መቅረጽ የሚያስችለንና የሚበረታታውን የሚያበረታታ አሉታዊ ተጽዕኖው የሚበዛውን የሚከላከል ሥርዓት ማለታችን ነው።

<< ሴቶች የሚፈኩትን ነገር ከማሰፈጸም

ፖለቲካ ውስጥ መሳተፍ እኩልነትን ያስፈልጋል >> ዘመናዊ ዶክ

በሴቶች ንቅናቄ ዙሪያ የሚያተኩር የግንዛቤ ማስጨበጫ ፕሮግራም አሁኑኑ የካቲት 08 ቀን 2012 ዓ.ም በኢ.ዜ.ማ በቅሎ ቤት አካባቢ በሚገኘው የኢትዮጵያ ዜጎች ለማህበራዊ ፍትህ (ኢ.ዜ.ማ) ጽሕፈት ቤት መካሄዱን የኢ.ዜ.ማ የአዲስ አበባ ምርጫ ወረዳ 11 የሴቶች ጉዳይ ተጠሪ ዘመናዊ ዶክ ለዜጎች መድረክ ገለጹ። የንቅናቄው አብይ ዓላማ በየምርጫ ወረዳዎቹ ኢ.ዜ.ማ ያለውን የሴቶች ተሳትፎ ማሳደግና

ሴቶች በፖለቲካ ውስጥ ተሳትፎ እንዲያደርጉ ለማበረታት መሆኑን ዘመናዊ ገልጸዋል። ሴቶች የሚፈልጉትን ነገር ለማስፈጸም ፖለቲካ ውስጥ መሳተፍ አለባቸው ያሉት ዘመናዊ ሴቶች ፖለቲካ ውስጥ ገብተው ተሳታፊ በመሆናቸው የሆነ ነገር ሊመጣብን ይችላል ብለው መስጋት እንደሌለባቸው እና ተሳትፏቸው አስፈላጊ መሆኑን በግንዛቤ ማስጨበጫው ፕሮግራም ላይ ለተገኙት ተሳታፊዎች መገለጹን ጠቁመዋል። ሴታዊት ከተሰኘው በሥርዓተ

የካቲት 13 ቀን 2012 ዓ.ም (የዜጎች መድረክ) ይታዘዙ የሚሠራ ተቋም ተወካይ ተገኝተው ለተሳታፊዎች ሥርዓተ ይታዘዙ በሚመለከት ገለፃ ካደረጉ በኋላ ውይይት መደረጉን ዘመናዊ አስረድተዋል። በግንዛቤ ማስጨበጫው ፕሮግራም ላይ በአዲስ አበባ ከተማ ከሚገኙ ከተለያዩ የምርጫ ወረዳዎች የተውጣጡ ሴት አባላት ተሳታፊ ሆነዋል።

የአስመራጭ ኮሚቴ ምርጫ ያካደረጉ የምርጫ ወረዳዎች ምርጫ አካላዊ

የካቲት 13 ቀን 2012 ዓ.ም (የዜጎች መድረክ)

የኢትዮጵያ ዜጎች ለማህበራዊ ፍትህ (ኢ.ዜ.ማ) አሁኑኑ የካቲት 08 ቀን 2012 ዓ.ም በአዲስ አበባ ከተማ በሚገኙ የምርጫ ወረዳዎች የምርጫ አስመራጭ ኮሚቴ ምርጫ ማድረጉን በተለያዩ ወረዳዎች የሚገኙ የሕዝብ ግንኙነት ክፍል ኃላፊዎች ለዜጎች መድረክ ገለጹ። ምርጫ ከተካሄደባቸው ወረዳዎች መሀል ወረዳ 1 እና 9፣ ምርጫ ወረዳ 06፣ ምርጫ ወረዳ 05፣ ምርጫ ወረዳ 28 እና ምርጫ ወረዳ 19 ይገኙበታል። ወረዳዎቹ

ኢ.ዜ.ማን ወክለው ለሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ምርጫ ሊወዳደሩ የሚችሉ ዕጩዎችን አወዳድሮ ለመለየት የሚያስችላቸው 3 አባላት ያሉት አስመራጭ ኮሚቴዎችን አስመርጠዋል። የዕጩ አስመራጭ ኮሚቴ አምስት አባላት ኖሮት የሚቀርብ ሲሆን ከአምስቱ አባላት መሀል ሶስቱ ገለልተኛ የሆኑ ከወረዳው ሥራ አስፈጻሚ ውጪ የሆኑ አባላት ሲሆኑ ሁለቱ የወረዳው ሥራ አስፈጻሚ የሆኑት የወረዳው ሰብሳቢ እና ዋና ጸሐፊ ናቸው።

፡ ከሶስቱ ገለልተኛ አባላት መሀልም የኮታ መስፈርቱን ለማሟላት የግድ አንድ ሴት መኖር አለባት የሚለውን ደንብ በመከተል የምርጫ ወረዳዎቹ ምርጫዎቹን ማካሄዳቸውን የየምርጫ ወረዳዎቹ ሕዝብ ግንኙነት ኃላፊዎች ለዝግጅት ክፍላቸውን ገልጸዋል። የተመረጡት የምርጫ አስመራጭ ኮሚቴ አባላት በጠቅላላ በማዕከል ደረጃ ፓርቲው የሚያዘጋጀውን ሥልጠና የሚያገኙ መሆኑን ለማወቅ ተችሏል።